

RAPORT

z monitorowania sposobu organizacji realizacji zadań szkół województwa lubuskiego w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19.

W dniach od 26 listopada 2020 r. do 18 grudnia 2020 r., zgodnie z opracowanym harmonogramem, zostało przeprowadzone monitorowanie sposobu organizacji realizacji zadań szkół województwa lubuskiego w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19. Monitorowanie przeprowadzono na podstawie:

- 1) rozporządzenia MEN z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie *szczegółowych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19* (Dz.U.2020 r. poz. 493, z późn. zm.) - § 6 ust.1,
- 2) rozporządzenia MEN z dnia 12 sierpnia 2020 r. w sprawie *czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19* (Dz. U. 2020 r. poz. 1389 z późn. zm),
- 3) Wytycznymi Ministra Edukacji Narodowej dotyczącymi nadzoru pedagogicznego sprawowanego w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (DKO-WNP.4092.33.2020.EL - pkt IV).

Monitorowanie przeprowadzono z wykorzystaniem ankiety oraz informacji przesłanych przez dyrektorów szkół do kuratorium oświaty. Na 585 szkół funkcjonujących w województwie lubuskim, udział w badaniu wzięło 543 publicznych i niepublicznych szkół ogólnodostępnych i specjalnych, w tym:

- 327 szkół podstawowych,
- 2 szkoły podstawowe dla dorosłych,
- 48 liceów ogólnokształcących,
- 15 liceów ogólnokształcących dla dorosłych,
- 53 technika,
- 53 branżowe szkoły I stopnia,
- 25 szkół policealnych,
- 17 szkół specjalnych przysposabiających do pracy,
- 3 szkoły artystyczne.

Badaniem objęto łącznie 92,82% szkół funkcjonujących na obszarze województwa lubuskiego.

Celem badania było ustalenie prawidłowości działań podejmowanych przez dyrektorów szkół województwa lubuskiego w okresie czasowego ograniczenia ich funkcjonowania w zakresie:

- 1) organizacji i przebiegu procesu edukacyjno-wychowawczego;
- 2) realizacji zadań w obszarze sprawowania przez dyrektorów wewnętrznego nadzoru pedagogicznego. Arkusz monitorowania wskazujący kolejne działania dyrektora wynikające z określonych przepisów prawa, stanowił zarazem narzędzie wspomagające dyrektora w ramach działań podejmowanych przez zewnętrzny nadzór pedagogiczny sprawowany przez Lubuskiego Kuratora Oświaty.

Wyniki monitorowania ankietowego:

Pyt.1. Dyrektor ustalił, czy uczniowie i nauczyciele mają dostęp do infrastruktury informatycznej, oprogramowania i internetu umożliwiających interakcję między uczniami a nauczycielami prowadzącymi zajęcia (§ 1 ust. 1 pkt 1 - ww. rozp. nr 1):

- tak - 542, nie – 1

Pyt.2. Dyrektor ustalił, we współpracy z nauczycielami, technologie informacyjno-komunikacyjne wykorzystywane przez nauczycieli do realizacji zajęć (§ 1 ust. 1 pkt 2):

- tak - 543, nie – 0

Pyt.3. Dyrektor określił zasady bezpiecznego uczestnictwa w zajęciach w odniesieniu do ustalonych technologii informacyjno-komunikacyjnych (§ 1 ust. 1 pkt 3):

- tak – 542, nie – 1

Pyt.4. Dyrektor ustalił, we współpracy z nauczycielami, źródła i materiały niezbędne do realizacji zajęć, z których uczniowie mogą korzystać (§ 1 ust. 1 pkt 4):

- tak – 543, nie - 0

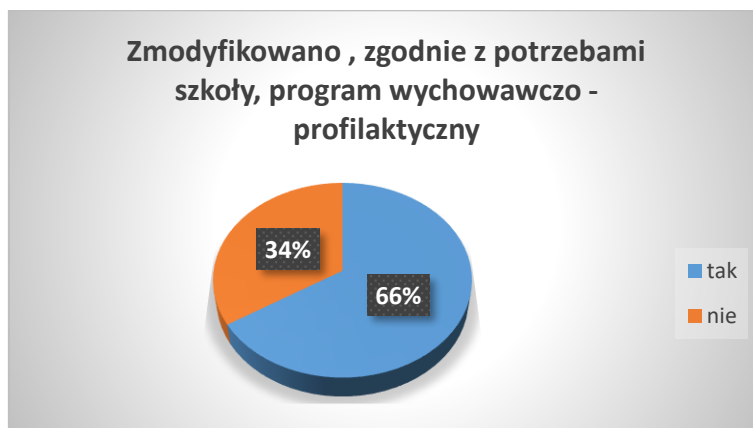
Pyt.5. Szkolny zestaw programów nauczania, po ustaleniach z nauczycielami, został zmodyfikowany zgodnie z potrzebami (§ 1 ust. 1 pkt 5):

- tak – 311 , nie – 232

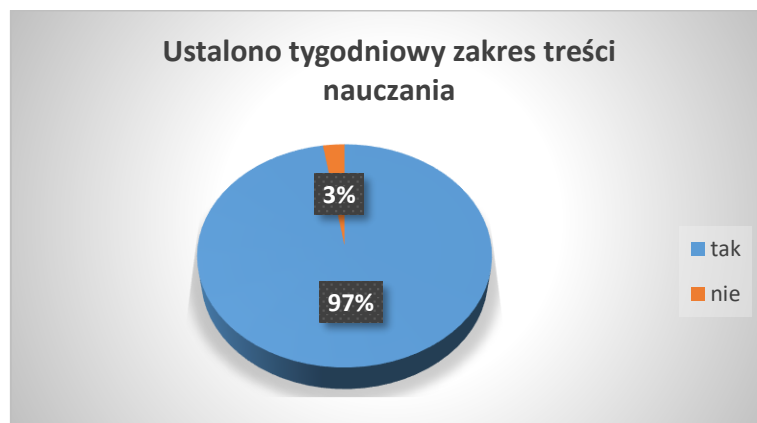
Pyt.6. Program wychowawczo-profilaktyczny został zmodyfikowany, zgodnie z potrzebami, w porozumieniu z radą pedagogiczną i radą rodziców (§ 1 ust. 1 pkt 6):

- tak – 359, nie – 180

Pyt.7. Dyrektor ustalił, we współpracy z nauczycielami, tygodniowy zakres treści nauczania z zajęć wynikających z ramowych planów nauczania dla poszczególnych typów szkół do zrealizowania w poszczególnych oddziałach klas (semestrów) oraz tygodniowy zakres treści nauczania z zajęć realizowanych w formach pozaszkolnych, uwzględniając bezpieczeństwo i higienę pracy oraz ograniczenia wynikające ze specyfiki zajęć (§ 1 ust. 1 pkt 7):

- tak – 529, nie – 14

Pyt.8. Dyrektor ustalił, we współpracy z nauczycielami, sposób potwierdzania uczestnictwa uczniów na zajęciach oraz sposób i termin usprawiedliwiania nieobecności uczniów na zajęciach edukacyjnych (§ 1 ust. 1 pkt 8):

- tak – 543, nie – 0

Pyt.9. Dyrektor zapewnia każdemu uczniowi lub rodzicom możliwość konsultacji z nauczycielem prowadzącym zajęcia oraz przekazuje im informację o formie i terminach tych konsultacji (§ 1 ust. 1 pkt 9):

- tak – 543, nie – 0

Pyt.10. Dyrektor ustalił, we współpracy z nauczycielami, sposób monitorowania postępów uczniów oraz sposób weryfikacji wiedzy i umiejętności uczniów, w tym również informowania uczniów lub rodziców o postępach ucznia w nauce, a także uzyskanych przez niego ocenach (§ 1 ust. 1 pkt 10):

- tak – 543, nie – 0

Pyt.11. Dyrektor przekazał uczniom, rodzicom i nauczycielom informację o sposobie i trybie realizacji zadań jednostki, w szczególności w zakresie organizacji kształcenia specjalnego, pomocy psychologiczno-pedagogicznej, indywidualnego nauczania, zajęć rewalidacyjno-wychowawczych lub zajęć, o których mowa w art. 165 ust. 7 i 10 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (§ 1 ust.1 pkt 13):

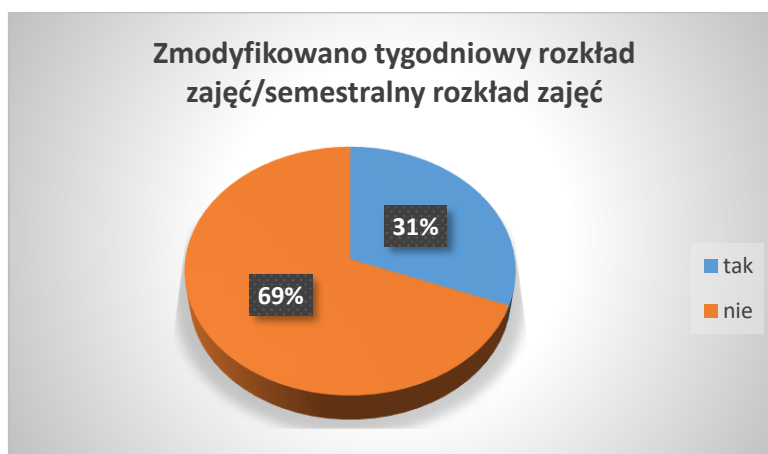
- tak – 515, nie – 2

Pyt.12. Dyrektor koordynuje współpracę nauczycieli z uczniami lub rodzicami uwzględniając potrzeby edukacyjne i możliwości psychofizyczne uczniów (§ 1 ust.1 pkt 14):

- tak – 542, nie – 1

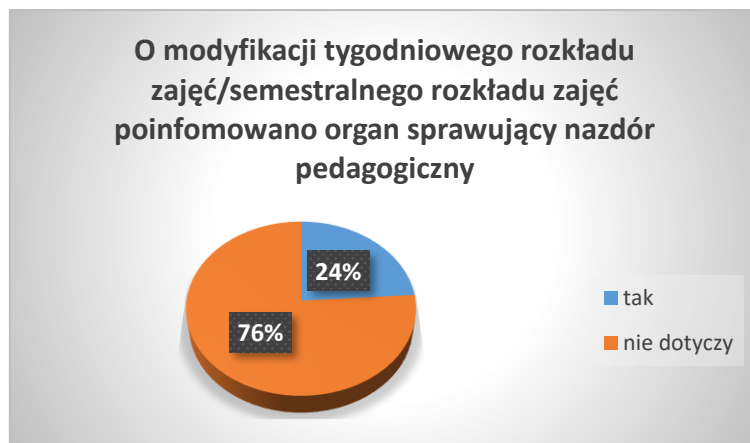
Pyt.13. Dyrektor po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej czasowo zmodyfikował tygodniowy rozkład zajęć (semestralny rozkład zajęć) prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub innego sposobu realizacji tych zajęć (§ 1 ust.1 pkt 15):

- tak - 168, nie – 375

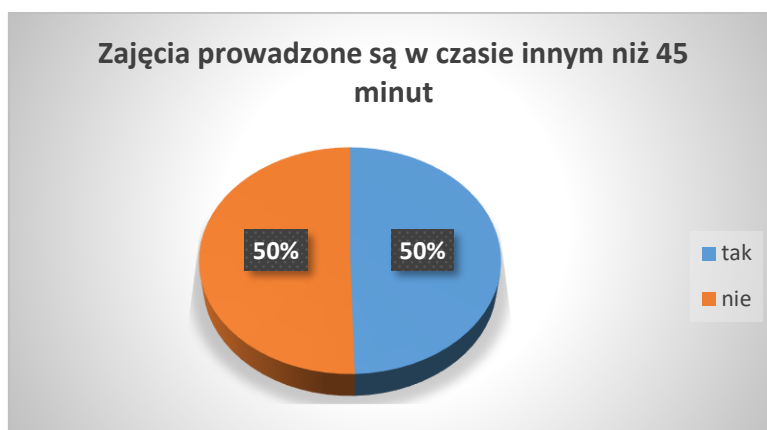
Pyt. 14. Czy o modyfikacji tygodniowego rozkładu zajęć lub odpowiednio semestralnego rozkładu zajęć, jeśli miała miejsce w okresie od 24 października br., dyrektor poinformował niezwłocznie organ sprawujący nadzór pedagogiczny (§ 1 ust.1a):

- tak – 130, nie dotyczy – 413

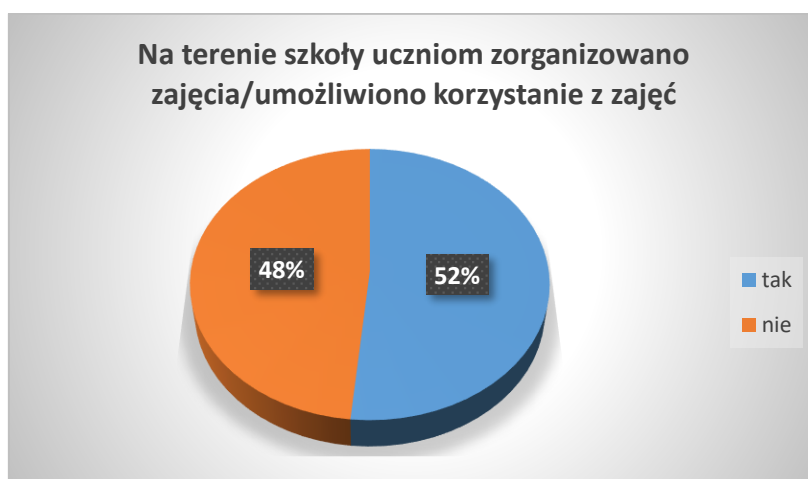
Pyt.15. Czy w szkole zachodzą uzasadnione przypadki prowadzenia zajęć przez nauczyciela z wykorzystaniem metod i technik kształcenia w czasie innym niż 45 minut (§ 1a):

- tak – 269, nie – 274

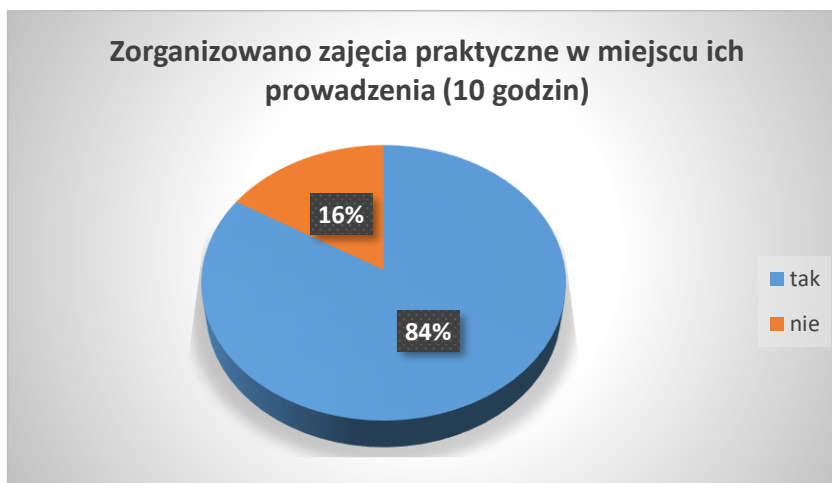
Pyt.16. Czy w szkole zaistniała konieczność zorganizowania uczniowi zajęć w szkole z uwagi na rodzaj jego niepełnosprawności lub umożliwienie na terenie szkoły korzystania z zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, dla ucznia, który nie ma możliwości realizowania tych zajęć w domu (§ 2 ust.3f ww. rozp. nr 2):

- tak – 280, nie – 263

Pyt.17. Czy w klasie IV technikum lub programowo najwyższym semestrze szkoły policealnej, w odniesieniu do uczniów, którzy przystępują odpowiednio do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie lub egzaminu zawodowego w sesji styczeń – luty 2021 dyrektor zorganizował lub planuje zorganizowanie zajęć praktycznych w miejscu ich prowadzenia (w wymiarze nie przekraczającym 10 godzin tygodniowo) (§ 2 ust.3h):

- tak – 67, nie – 13

Pyt. 18. Czy w pierwszym półroczu w okresie ograniczonego funkcjonowania szkół planuje się organizowanie konsultacji indywidualnych lub grupowych dla uczniów VIII klasy, III LO lub klasy IV technikum, którzy przystępują w br. szkolnym odpowiednio do egzaminu ósmoklasisty lub egzaminu maturalnego (§ 2 ust.6):

- tak – 389, nie – 57

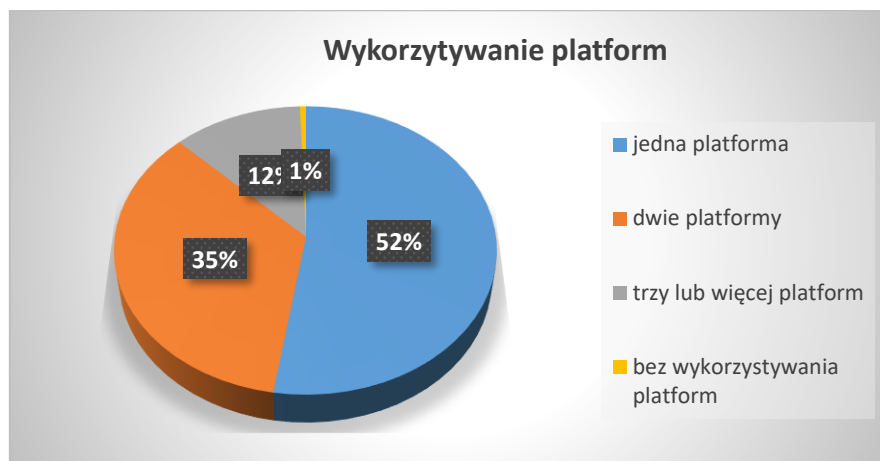
Pyt.19. Zdalne zajęcia edukacyjne odbywają się z wykorzystaniem **jednej platformy** – 285

Najczęściej wykorzystywaną platformą jest: Microsoft Teams, Google Classroom.

Pyt.20. Zdalne zajęcia edukacyjne odbywają się z wykorzystaniem **dwóch platform** – 190

Pyt.21. Zdalne zajęcia edukacyjne odbywają się z wykorzystaniem **trzech lub więcej platform** – 65

Pyt. 22. Zdalne zajęcia edukacyjne odbywają się **bez wykorzystania platform** – 3

Pyt.23. Dyrektor zmodyfikował zadania realizowane w ramach wewnętrznego nadzoru pedagogicznego, w tym:

- a) monitoruje realizację przez nauczycieli dziennego planu zajęć: **tak 541, nie – 2,**
- b) monitoruje realizację podstawy programowej w odniesieniu do poszczególnych przedmiotów: **tak – 542, nie – 1,**
- c) prowadzi obserwację zajęć realizowanych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość: **tak – 533, nie – 10,**
- d) kontroluje przestrzeganie przez nauczycieli ustalonych w nauczaniu zdalnym zasad, w tym dotyczących oceniania wewnątrzszkolnego: **tak – 543, nie – 0,**
- e) nadzoruje stopień obciążenia uczniów realizacją zleconych zadań (§ 6 ust.1): **tak – 540, nie – 3,**
- f) wspomaga i motywuje nauczycieli w obszarze wewnętrznego i zewnętrznego doskonalenia zawodowego nauczycieli: **tak – 540, nie – 3,**

Pyt.24. Dyrektor pozyskuje informacje od rodziców i uczniów o prawidłowości funkcjonowania w szkole organizacji kształcenia zdalnego:

- tak – 543, nie – 0

Pyt.25. Wnioski z działań prowadzonych w ramach nadzoru pedagogicznego oraz uzyskanych informacji (od rodziców, uczniów i nauczycieli), dotyczących organizacji i przebiegu zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, dyrektor wykorzystuje do doskonalenia prowadzonego zdalnie procesu edukacyjno-wychowawczego:

- tak – 542, nie – 1

Podsumowanie – organizacja i przebieg procesu edukacyjno-wychowawczego

1. **Zgodnie z przepisami** prawa oświatowego dyrektorzy wszystkich badanych szkół (100 %):

- a) ustalili we współpracy z nauczycielami:
- technologie informacyjno-komunikacyjne wykorzystywane przez nauczycieli do realizacji zajęć (§ 1 ust. 1 pkt 2),
  - źródła i materiały niezbędne do realizacji zajęć, z których uczniowie mogą korzystać (§ 1 ust. 1 pkt 4),
  - sposób potwierdzania uczestnictwa uczniów na zajęciach oraz sposób i termin usprawiedliwiania nieobecności uczniów na zajęciach edukacyjnych (§ 1 ust. 1 pkt 8),
  - sposób monitorowania postępów uczniów oraz sposób weryfikacji wiedzy i umiejętności uczniów, w tym również informowania uczniów lub rodziców o postępach ucznia w nauce, a także uzyskanych przez niego ocenach (§ 1 ust. 1 pkt 10),
- b) zapewnili każdemu uczniowi lub rodzicom możliwość konsultacji z nauczycielem prowadzącym zajęcia oraz przekazuje im informację o formie i terminach tych konsultacji (§ 1 ust. 1 pkt 9).

2. Zgodnie z potrzebami szkoły i zgodnie z przepisami prawa w większości badanych szkół:

- a) zmodyfikowano szkolny zestaw programów nauczania - w 311 szkołach (57 %),
- b) zmodyfikowano program wychowawczo-profilaktyczny - w 359 szkołach (66 %),
- c) uznano, że istnieją uzasadnione przesłanki do prowadzenia zajęć edukacyjnych w czasie innym niż 45 minut - w 269 szkołach (ok. 50%),
- d) zaistniała konieczność zorganizowania uczniowi zajęć w szkole z uwagi na rodzaj jego niepełnosprawności lub umożliwienie na terenie szkoły korzystania z zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, dla ucznia, który nie ma możliwości realizowania tych zajęć w domu w 280 szkołach (ok. 48 %),
- e) dyrektor zorganizował zajęcia praktyczne w miejscu ich prowadzenia (w wymiarze nie przekraczającym 10 godzin tygodniowo) dla uczniów IV klasy technikum lub programowo najwyższego semestru szkoły policealnej, którzy przystępują odpowiednio do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie lub egzaminu zawodowego w sesji styczeń – luty 2021 – w 67 szkołach, w 13 szkołach nie skorzystano z tej możliwości,
- f) już w pierwszym półroczu br. szkolnego dyrektorzy skorzystali z możliwości zorganizowania **konsultacji indywidualnych lub grupowych** dla uczniów VIII klasy, III LO lub klasy IV technikum, którzy przystępują w br. szkolnym odpowiednio do egzaminu ósmoklasisty lub egzaminu maturalnego - 389 szkoły, nie skorzystali dyrektorzy 57 szkół (13 %).

3. Naruszenie zapisów rozporządzenia MEN z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie szczegółowych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U.2020 r. poz. 493, z późn. zm.) - § 6 ust. 1 stwierdzono w nielicznych szkołach i dotyczy ono:

- a) braku ustalenia, czy uczniowie i nauczyciele mają **dostęp do infrastruktury informatycznej, oprogramowania i internetu** umożliwiających interakcję między uczniami a nauczycielami prowadzącymi zajęcia (§ 1 ust. 1 pkt 1) – dotyczy 1 szkoły,

- b) braku określenia **zasad bezpiecznego uczestnictwa** w zajęciach w odniesieniu do ustalonych technologii informacyjno-komunikacyjnych (§ 1 ust. 1 pkt 3) - dotyczy 1 szkoły,
- c) braku ustalenia **tygodniowego zakresu treści nauczania** z zajęć wynikających z ramowych planów nauczania dla poszczególnych typów szkół do zrealizowania w poszczególnych oddziałach klas (semestrów) oraz tygodniowego zakresu treści nauczania z zajęć realizowanych w formach pozaszkolnych, uwzględniających bezpieczeństwo i higienę pracy oraz ograniczenia wynikające ze specyfiki zajęć (§ 1 ust. 1 pkt 7) – dotyczy 14 szkół,
- d) braku **informacji** dla uczniów, rodziców i nauczycieli **o sposobie i trybie realizacji zadań jednostki**, w szczególności w zakresie organizacji kształcenia specjalnego, pomocy psychologiczno-pedagogicznej, indywidualnego nauczania, zajęć rewalidacyjno-wychowawczych lub zajęć, o których mowa w art. 165 ust. 7 i 10 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (§ 1 ust.1 pkt 13) – dotyczy 2 szkół,
- e) braku **koordynacji współpracy** nauczycieli z uczniami lub rodzicami, uwzględniając potrzeby edukacyjne i możliwości psychofizyczne uczniów (§ 1 ust.1 pkt 14) – dotyczy 1 szkoły.

4. Dyrektorzy dużej liczby szkół (168) wskazali, że po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej czasowo zmodyfikowali tygodniowy rozkład zajęć (semestralny rozkład zajęć) prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub innego sposobu realizacji tych zajęć, dyrektorzy 130 szkół poinformowali o tym organ sprawujący nadzór pedagogiczny. Po rozmowach z wizytatorami ustalono, że dyrektorzy pomylili tygodniowe rozkłady zajęć z planem lekcji, w którym dokonano zmian.

5. Zdalne zajęcia edukacyjne prowadzone są głównie z wykorzystaniem jednej platformy (ok. 52 % szkół), w mniejszym stopniu - z wykorzystaniem 2 platform (35 % szkół) oraz trzech lub więcej (12 % szkół). Najczęściej wykorzystywaną platformą jest Microsoft Teams, Google Classroom, 3 szkoły nie korzystają z żadnej platformy.

Podsumowanie –wewnętrzny nadzór pedagogiczny

W ramach wewnętrznego nadzoru pedagogicznego:

1. Dyrektorzy wszystkich szkół (100 % dyrektorów):

- a) kontroluje przestrzeganie przez nauczycieli ustalonych w nauczaniu zdalnym zasad, w tym dotyczących oceniania wewnątrzszkolnego,
- b) pozyskuje informacje od rodziców i uczniów o prawidłowości funkcjonowania w szkole organizacji kształcenia zdalnego.

2. Dyrektorzy w zdecydowanej większości szkół:

- a) monitorują realizację przez nauczycieli dziennego planu zajęć (dyrektorzy 2 szkół nie prowadzą takich działań),
- b) monitorują realizację podstawy programowej w odniesieniu do poszczególnych przedmiotów (dyrektor 1 szkoły nie monitoruje),
- c) prowadzą obserwację zajęć realizowanych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość (10 dyrektorów nie prowadzi),

- d) wspomagają i motywują nauczycieli w obszarze wewnętrznego i zewnętrznego doskonalenia zawodowego nauczycieli (3 dyrektorów nie realizuje takiej formy nadzoru pedagogicznego),
- e) nadzorują stopień obciążenia uczniów realizacją zleconych zadań (3 dyrektorów nie nadzoruje),
- f) wykorzystują do doskonalenia prowadzonego zdalnie procesu edukacyjno-wychowawczego wnioski z działań prowadzonych w ramach nadzoru pedagogicznego oraz uzyskane informacje (od rodziców, uczniów i nauczycieli), dotyczące organizacji i przebiegu zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość (oprócz 1 szkoły).

Wnioski i rekomendacje

Wnioski

1. Dyrektorzy zdecydowanej większości szkół województwa lubuskiego w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, wykonują zadania określone w § 6 ust. 1 rozporządzenia MEN z dnia 20 marca 2020 r. w *sprawie szczegółowych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19* (Dz.U.2020 r. poz. 493, z późn. zm.), co świadczy o właściwej organizacji pracy szkół w tym okresie.
2. W sytuacji przedłużającego się okresu czasowego ograniczenia pracy szkół wszyscy dyrektorzy zarówno szkół publicznych, jak i niepublicznych winni dostosować się do przepisów obowiązującego prawa, mając na względzie potrzeby uczniów oraz nauczycieli w tej wyjątkowej epidemicznej sytuacji.
3. Brak wskazania dotyczącego modyfikacji szkolnego programu wychowawczo – profilaktycznego przez dużą liczbę szkół (44 %) w sytuacji, gdy uczniowie przez długi okres czasu przebywają poza szkołą i uczestniczą w całkowicie odmiennym procesie edukacyjnym, świadczy o zminimalizowaniu procesu wychowawczego w tych szkołach.
4. Omyłkowe wskazania w arkuszu monitorowania, dotyczące pytania o zmiany w tygodniowym rozkładzie zajęć (termin, o którym mowa w § 4 ust. 1 rozporządzenia MEN z dnia 3 kwietnia 2019 r. w *sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół* (Dz. U. z 2019. poz. 639 z późn. zm), świadczą o niewłaściwej interpretacji podstawowych terminów związanych z organizacją pracy szkoły.
5. Zdecydowana większość dyrektorów realizuje różne formy wewnętrznego nadzoru pedagogicznego, w tym stosuje obserwację zajęć edukacyjnych prowadzonych przez nauczycieli z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, co przy właściwym wykorzystaniu wniosków z prowadzonego nadzoru powinno przyczynić się do doskonalenia jakości pracy szkoły.
6. Skuteczność wspomagania jako formy zewnętrznego nadzoru pedagogicznego, realizowanego przy pomocy takich narzędzi jak ankiety (arkusze) monitorowania, uzależniona jest od osobistego zaangażowania dyrektorów jednostek.

Rekomendacje

1. Wskazane jest organizowanie przez placówki doskonalenia zawodowego nauczycieli form doskonalenia skierowanych do dyrektorów szkół, między innymi w zakresie: rozwijania umiejętności czytania i interpretowania przepisów prawa oświatowego; realizowania poszczególnych form wewnętrznego nadzoru pedagogicznego, w tym wspomaganie; wykorzystania wniosków z nadzoru pedagogicznego, w tym z obserwacji zajęć do doskonalenia organizacji i realizacji procesu edukacyjno-wychowawczego w szkole.
2. W szkołach i placówkach doskonalenia zawodowego nauczycieli należy nieustannie wspomagać nauczycieli w rozwijaniu umiejętności stosowania adekwatnych do wieku i potrzeb uczniów metod i form kształcenia na odległość.
3. Szkoły, które nie modyfikowały szkolnych programów wychowawczo-profilaktycznych powinny podjąć odpowiednie działania, poprzedzone diagnozą potrzeb i sytuacji każdego ucznia oraz grup uczniów szkoły.
4. Niestosowanie się dyrektora szkoły do obowiązujących przepisów prawa oraz brak troski o efektywny proces edukacyjno-wychowawczy oraz skuteczne i wspierające sprawowanie wewnętrznego nadzoru pedagogicznego, powinno spotkać się z interwencją zewnętrznego nadzoru pedagogicznego oraz mieć wpływ na ocenę pracy dyrektora.
5. Czynności związane z realizacją zadań wynikających z form zewnętrznego nadzoru pedagogicznego skierowanego do dyrektora szkoły, jak monitorowanie czy wspomaganie – nie mogą być przez dyrektora zlecane nauczycielom lub innym pracownikom szkoły.